

Warszawa, dnia 25 lipca 2017 r.

Szanowny Pan

Paweł Gruza

Podsekretarz Stanu

Ministerstwo Finansów

Szanowny Pan Ministrze

W odpowiedzi na zaproszenie do konsultacji w sprawie listy przesłanek należytej staranności po stronie nabywcy w transakcjach krajowych w kontekście prawa do odliczenia podatku naliczonego, poniżej przedkładam propozycję w imieniu ZIPSEE „Cyfrowa Polska”.

Na samym wstępie pragnę podkreślić, iż jako branża elektroniczna, przez ostatnie lata szczególnie narażona na oszustwa związane z wyłudzeniem podatku VAT, z czym począwszy od 2013 roku walczyliśmy, z ogromną satysfakcją przyjmujemy inicjatywę Ministerstwa Finansów. Podobnie jak Pan Minister, chciałbym aby dzięki wskazaniu konkretnych zachowań uczciwi podatnicy wiedzieli, jakie czynności powinni podjąć, aby nie być narażonym na ryzyko zakwestionowania u nich przez organy podatkowe prawa do odliczenia podatku naliczonego.

Mechanizm oszustw w podatku VAT jest co do zasady dość prosty i opiera się przede wszystkim na wykorzystaniu podstawowego założenia konstrukcyjnego tego podatku - neutralności podatkowej transakcji wewnątrzwspólnotowych. Oszuści wykorzystują również sposób opodatkowania eksportu i importu podatkiem VAT. W uproszczeniu schemat tego typu oszustw polega na tym, że tzw. znikający podatnik (ang. missing trader) sprzedaje towar, wystawia fakturę, wypełnia deklarację VAT i nie odprowadza podatku VAT należnego z tytułu tej sprzedaży krajowej do urzędu skarbowego, przy czym przed zniknięciem dokonuje dalszej dostawy tego towaru. Innymi słowy, dostawca zarejestrowany dla

celów podatku VAT wystawia faktury za dostawy, następnie znika nie zapłaciwszy podatku. Jego klient, działający w dobrej wierze, i nie mający wiedzy na temat wszystkich ogniw obrotu gospodarczego i wcześniejszych transakcji, otrzymuje towar i fakturę VAT potwierdzającą nabycie tegoż towaru, która upoważnia go do dokonania odliczenia podatku naliczonego. W rezultacie, chociaż fiskus nie otrzymuje VAT należnego od dostawy towaru, to jednak musi następnemu podmiotowi uznać w rozliczeniu podatek naliczony, mimo, iż nie został on zapłacony na wcześniejszym etapie obrotu. Następnie, towar jest sprzedawany za granicę w ramach wewnątrzwspólnotowej dostawy towarów lub eksportu do innego państwa UE. Podmiot, który dokonuje wewnątrzwspólnotowej dostawy lub eksportu towarów stosując stawkę 0% VAT i, w efekcie, występuje do urzędu skarbowego o zwrot bezpośredni podatku naliczonego na wcześniejszym etapie obrotu od sprzedawanych za granicę towarów. Urząd skarbowy dokonuje zwrotu podatku VAT, mimo iż podatek, w wysokości deklarowanej w fakturach zakupu, nigdy nie został faktycznie zapłacony w tej wysokości. Taka forma oszustwa przyjęła postać wyrafinowanej międzynarodowej przestępczości zorganizowanej. Osoby stojące za organizacją tego typu oszustw często organizują serię dostaw, w której te same towary krążą wielokrotnie pomiędzy różnymi państwami, nie służąc zaspokojeniu żadnych potrzeb gospodarczych. W rezultacie kwota podatku tracona przez budżet państwa może być wielokrotnie wyższa od kwoty podatku należnej przy jednorazowej dostawie towarów, zaś z budżetu państwa dokonywane są zarówno zwrotu podatku VAT, który do niego nie wpłynął oraz zmniejszane są wpływy do budżetu o podatek podlegający odliczeniu.

Niestety przestępcy wciąż szukają nowych produktów, które stwarzają szansę na wielokrotny obrót i wielokrotne wyłudzenie od państwa nienależnego podatku VAT. Problem ten jest duży, dlatego decydenci szukają sposobu na jego ukrócenie. Zasadnym jest również wskazanie, iż proceder związany z opisanymi oszustwami w VAT uderza również w konkurencję rynkową pomiędzy przedsiębiorcami działającymi na rynku, którego dotyczą oszustwa podatkowe.

Niestety obecne prawo nie chroni w wystarczający sposób uczciwych przedsiębiorców przed ryzykiem nieświadomego nabycia produktów, które na wcześniejszym etapie obrotu były przedmiotem oszustwa podatkowego. Co więcej, wieloletnia praktyka stosowania prawa przez organy skarbowe i organy ścigania potwierdza, iż w bardzo wielu wypadkach do odpowiedzialności finansowej za przestępstwo innego podmiotu pociągane są uczciwe firmy, które de facto zostały oszukane i okradzione na analogicznych zasadach jak budżet państwa. W rzeczywistości, to na rzetelnego i okradzionego przedsiębiorcę przerzuca się skutki finansowego oszustwa zorganizowanych grup przestępczych. W ten

sposób nie zwalcza się oszustw podatkowych, ale osłabia się konkurencyjność polskich przedsiębiorców na arenie krajowej i międzynarodowej. Należy postawić tezę – im bardziej skuteczne są organy państwa w zwalczaniu szarej strefy, tym bardziej konkurencyjni są rzetelni przedsiębiorcy.

Kwestią niezwykle ważną dla branży jest oczekiwanie organów krajowej administracji skarbowej, że to kontrolowani przedsiębiorcy powinni ustalić pełny łańcuch dostaw oferowanych przez dostawcę towarów, a w szczególności powinni pozyskiwać wiedzę o dostawcach dostawcy. Należy pokreślić, że przedsiębiorca nie ma prawnych i faktycznych możliwości przeprowadzania takich ustaleń. Jest to wyłączną domeną organów krajowej administracji skarbowej oraz organów ścigania i innych państwowych służb. Próby dokonania takich ustaleń przez przedsiębiorcę mogą być poczytane jako działania bezprawne na gruncie kilku ustaw, a w szczególności ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 roku o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (bezprawne pozyskiwanie informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa), ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o usługach detektywistycznych, oraz ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych.

W związku z oszustwami w podatku VAT w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej („TSUE”) została wypracowana koncepcja tzw. dobrej wiary i dochowania należytej staranności w podatku VAT, jako dodatkowego warunku, który jest niezbędny do skorzystania z prawa do odliczenia podatku VAT naliczonego. Zgodnie z tą koncepcją wypracowaną przez TSUE, przedsiębiorca będący podatnikiem VAT może skorzystać z prawa do odliczenia, o ile czyni to w dobrej wierze, czyli innymi słowy nie dokonuje nadużycia prawa do odliczenia podatku naliczonego czyniąc to w celu innym niż związanym z dostawami towarów, nie uczestnicząc w sposób świadomy bądź przez swoje zaniechanie, w oszustwie podatkowym.

Należy podkreślić, że koncepcja dobrej wiary nie wynika z przepisów ustawy o podatku od towarów i usług, a jedynie z orzecznictwa TSUE, do którego respektowania zobowiązane są polskie sądy i organy administracji publicznej, w tym organy krajowej administracji skarbowej. TSUE został powołany do tego, aby zapewnić jednolitą wykładnię i stosowanie prawa unijnego we wszystkich krajach UE oraz przestrzeganie prawa unijnego przez kraje i instytucje UE. Stąd, uzasadnienia wyroków TSUE z uwagi na funkcję jaką te wyroki pełnią, są sformułowane w sposób generalny i abstrakcyjny.

Konsekwencją tak ukształtowanej koncepcji dobrej wiary jest fakt, iż mimo że koncepcja ta nie znajduje ona odzwierciedlenia w przepisach prawa, to jest elementem tego prawa przy jego wykładni i późniejszym stosowaniu zarówno przez podatników/przedsiębiorców, jak również organy krajowej administracji skarbowej i sądy administracyjne sprawujące kontrolę na legalnością działań administracji państwowej, w tym przypadku podatkowej. Siłą rzeczy, koncepcja ta, ukształtowana przez TSUE, nie bierze pod uwagę realiów obrotu gospodarczego pojedynczych państw członkowskich, w tym Polski.

Biorąc pod uwagę fakt, iż przestępstwa w zakresie wyłudzenia VAT i nadużycia prawa do odliczenia z jednej strony są przedmiotem działań organów państwa, które ścigają osoby je dokonujące, a z drugiej strony prowadzą za zakłócenia zasad konkurencji rynkowej w każdej branży, którą dotknęły działania przestępców, istnieje uzasadniona i pilna potrzeba regulacji w zakresie zasad weryfikacji wiarygodności i rzetelności podatkowej kontrahentów.

Wobec powyższego prezentujemy wykaz kilkunastu czynności, które są realne do wykonania przez podatnika i których wykonanie powinno gwarantować dochowanie „należytej staranności” przy weryfikacji uczciwości kontrahenta w zakresie jego zobowiązań wobec organów skarbowych. Jednocześnie mam nadzieję, iż finalna wersja dokumentu przygotowanego przez Ministerstwo Finansów, nie będzie stanowiło nadmiernie rozbudowanego katalogu czynności, aby nie tworzyć nadmiernego biurokratycznego obciążenia dla przedsiębiorców.

Mam nadzieję, że przyjęcie i stosowanie „dobrych praktyk”, co ważne zarówno przez podatników jak i organy podatkowe, będzie gwarantem stabilności prawa i poczucia bezpieczeństwa u uczciwych przedsiębiorców. jako dobrej praktyki przez wszystkie firmy członkowskie ZIPSEE „Cyfrowa Polska”. Ponadto, stosowanie przedmiotowych „dobrych praktyk” może przyczynić się do zminimalizowania ryzyka nieświadomego wplątania rzetelnych przedsiębiorców przez oszustów w karuzelę podatkową.

1. Obowiązek sprawdzenia, czy dany podmiot widnieje w KRS (jeśli dana forma prawna wymaga wpisu do KRS) lub w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (jeśli jest to osoba fizyczna prowadząca własną działalność gospodarczą) i czy jest podmiotem tzw. aktywnym.
2. Obowiązek sprawdzenia, od kiedy dany podmiot prowadzi działalność gospodarczą i czy prowadzi tę działalność przez okres dłuższy niż kolejnych 12 miesięcy (jeżeli działalność jest prowadzona

przez okres krótszy niż kolejnych 12 miesięcy, podatnik powinien zachować szczególną ostrożność).

3. Obowiązek sprawdzenia, czy dany podmiot jest podatnikiem VAT czynnym (sprawdzenie w bazie MF) lub czy posiada aktywny numer VAT UE (sprawdzenie w bazie VIES) w przypadku transakcji wewnątrzwspólnotowych.
4. Obowiązek uzyskania od dostawcy kopii formularza zgłoszenia identyfikacyjnego NIP-2 lub NIP-8 lub kopii formularza zgłoszenia aktualizacyjnego NIP-2 lub NIP-8, w którym będzie wskazany numer rachunku bankowego firmowego, wraz z dowodem złożenia zgłoszenia w urzędzie skarbowym, a jeżeli dostawcą jest osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą, to zamiast kopii formularza zgłoszenia identyfikacyjnego/zgłoszenia aktualizacyjnego dostawca może przedstawić kopię zgłoszenia rachunku bankowego we wniosku CEIDG-1 za pośrednictwem urzędu gminy/miasta.
5. Obowiązek uzyskania od dostawcy kopii zaświadczenia o niezaleganiu w podatkach wydanego nie wcześniej niż w okresie 3 miesięcy poprzedzających dzień przedstawienia kopii zaświadczenia.
6. W przypadku kontynuowania współpracy z dostawcą – obowiązek uzyskiwania od dostawcy przynajmniej raz w roku kalendarzowym kopii zaświadczenia o niezaleganiu w podatkach.
7. Obowiązek zwrócenia umowy o współpracę z dostawcą w formie pisemnej.
8. Obowiązek uzyskania od dostawcy oświadczenia podpisanego przez osoby uprawnione do reprezentacji dostawcy, że według najlepszej wiedzy dostawcy towar, który będzie sprzedawany nie pochodzi z przestępstwa lub wykroczenia i że nie był przedmiotem obrotu w ramach karuzeli podatkowej oraz, że dostawca oświadcza, że nie uczestniczy i nie uczestniczył w oszustwie podatkowym.
9. Obowiązek uzyskania od dostawcy oświadczenia podpisanego przez osoby uprawnione do reprezentacji dostawcy, w którym zostanie wskazane kim jest tzw. ostateczny rzeczywisty właściciel (tzw. *ultimate beneficial owner*) danego podmiotu. Obowiązek ten nie oznacza, że nabywca ma obowiązek weryfikacji tych danych w inny sposób. Takie oświadczenia ma zawsze charakter deklaratoryjny i w taki sposób funkcjonuje też w innych branżach. Sprawdzenie

rzeczywistego właściciela jest w wielu wypadkach zadaniem, które mogą w pełni zrealizować jedynie podmioty władzy publicznej.

10. Obowiązek dokonywania płatności za zakup towaru na firmowy rachunek bankowy dostawcy zgłoszony do urzędu skarbowego na formularzu zgłoszenia identyfikacyjnego / zgłoszenia aktualizacyjnego NIP-2 lub NIP-8 lub we wniosku CEIDG-1; jeżeli płatność za towar będzie dokonywana na inny rachunek bankowy niż rachunek bankowy dostawy zgłoszony do urzędu skarbowego na formularzu zgłoszenia identyfikacyjnego / zgłoszenia aktualizacyjnego NIP-2 lub NIP-8 lub we wniosku CEIDG-1, podatnik powinien dysponować wyjaśnieniem, dlaczego płatność jest wykonywana na inny rachunek bankowy (np. ma to związek z cesją wierzytelności lub faktoringiem). W przypadku podmiotów zagranicznych należy uzyskać od tego podmiotu oświadczenie, iż podany numer rachunku jest ich rachunkiem stosowanym do rozliczeń handlowych.
11. Obowiązek dołączania do faktury lub archiwizowania specyfikacji dostarczanych towarów, w której będzie wskazany indywidualny numer fabryczny/numer seryjny każdego dostarczanego urządzenia. Postanowienia tego punktu należy stosować w przypadku towarów, dla których tego numery istnieją i są dostępne bez naruszania oryginalnych opakowań.
12. Towar musi zostać faktycznie (innymi słowy „fizycznie”) dostarczony do miejsca wskazanego przez podatnika, a podatnik musi zweryfikować, czy dostarczony towar jest zgodny ze specyfikacją urządzeń załączoną do faktury (czyli czy numery fabryczne/numery seryjne wyszczególnione w specyfikacji odpowiadają numerom urządzeń dostarczonych podatnikowi), o ile sposób zapakowania towaru na to pozwala. Nie dotyczy to transakcji wielostronnych (np. tzw. dropshippingu), dla których towar ze względu na koszty logistyczne jest wysyłany do ostatecznego klienta bezpośrednio z magazynu dystrybutora.
13. Obowiązek prowadzenia specjalnego rejestru urządzeń kupionych nie od producentów zawierającego numer fabryczny/numer seryjnych tych urządzeń, które podatnik nabył i które zostały przez podatnika sprzedane; jeżeli okaże się, że podatnik kupił urządzenia, które w przeszłości zostały przez niego nabyte, a następnie sprzedane przez tego podatnika, co znajduje potwierdzenie w rejestrze, to w takiej sytuacji na podatniku ciąży obowiązek uzyskania wyjaśnień

od dostawcy co do źródła pochodzenia towaru. Postanowienia tego punktu należy stosować w przypadku towarów, dla których tego numery istnieją i są dostępne bez naruszania oryginalnych opakowań. – jest to jeden z kluczowych elementów naszej propozycji. Dzięki temu uda się szybko wychwytywać towary, które krążą w karuzelach. Jeśli wyeliminujemy ten kluczowy dla karuzel element, duża łatwiej będzie skutecznie walczyć z organizatorami tego procederu.

14. Obowiązek pobrania oświadczenia od dostawcy towaru, iż nie prowadzi on działalności w postaci tzw. wirtualnego biura. Jeśli natomiast dostawca prowadzi działalność w takiej formie, nabywca towaru powinien uzyskać wyjaśnienia z czego to wynika i ocenić czy brzmią one wiarygodnie dla tego typu działalności.

Jednocześnie pragnę podkreślić, iż opublikowanie przez Ministerstwo Finansów przedmiotowych „dobrych praktyk”, do pełnej skuteczności, musi mieć wiążący charakter zarówno dla przedsiębiorców jak i organów podatkowych. Tylko rzeczywiste poczucie obowiązku ich stosowania przez podatnika, w połączeniu, z przekonaniem o uznaniu tychże przez organy kontrolne, pozwoli na osiągnięcie pełnego sukcesu. Za takowy sukces rozumiem, zapewnienie uczciwym przedsiębiorcom narzędzia weryfikującego kontrahentów, chroniącego ich przez nieświadomym wciągnięciem w karuzelę podatkową, a jednocześnie doskonałe narzędzie do naturalnego „wypychania” z rynku podejrzanych przedsiębiorców, którzy nie przejdą pozytywnie przedmiotowej weryfikacji.

Niezmiennie pozostaje do dyspozycji Pana Ministra.

Michał Kanownik

Prezes ZIPSEE „Cyfrowa Polska”

ZIPSEE „Cyfrowa Polska” jest związkiem pracodawców zarejestrowanym w 2005 roku, którego członkami są następujące firmy reprezentujące branżę producentów i dystrybutorów branży RTV i IT:

AB S.A., ABC Data S.A., Action. S.A., ALSO Polska Sp. z o.o., Canon Polska Sp. z o.o., Gibson Innovations Poland Sp z o. o., Google Commence Ltd., HP Inc Polska Sp. z o.o., Ingram Micro Poland Sp. z o.o., Komputronik S.A., LG Electronics Polska Sp. z o.o., Microsoft Mobile Sales International OY (S.A.) oddział w Polsce, Nelro Data S.A., NTT System S.A., Panasonic Marketing Europe GmbH Oddział w Polsce Sp. z o.o., Praxis Invent Sp. z o.o. sp. k., Samsung Electronics Polska Sp. z o.o., Sharp Electronics GMBH Sp. z o.o., Sony Europe Limited Oddział w Polsce Sp. z o.o., Tech Data Sp. z o.o.